

KUSTBON

SVENSK VECKOTIDNING

NIONDE
ÅRG.
№ 22

Prenumerationspris:
Helt år Emk. 225:—
Halvt " " 125:—
I utlandet:
Helt år Emk. 350:—
Halvt " " 200:—

UTKOMMER
ALLA ONSDAGAR
Redaktion:
Svenska Folkförbundet
Redaktör: N. Bles
Reval, Riddaregatan 3.

Annonspris
enligt överenskom-
melse.
För längre annonse-
ring beviljas rabatt.

2 juni

1926

Upprop.

Den svenska St. Mikaelssamlingen i Reval har bestått ända sedan början av 1500-talet. Redan innan reformationens nya liv trängde in i stadens församlingar, lästes den katolska mässan av svensk präst. Vid den tiden liksom nu utgjordes huvudparten av församlingens medlemmar av från öarna vid Estlands kust och från Finland inflyttade svenskar.

För värden av de svenskes i Reval andliga liv har St. Mikaelssamlingen betytt mycket genom tiderna; församlingens historia vittnar ock om, att det arbete, som i evangeliets tjänst nedlagts, ej varit ringa. Alltjämt utgör församlingen och gärningen i den ett värn för svensk betonad evangelisk-luthersk tro. Men den utgör måhända tillika det starkaste värdet för svenskhetens bevarande i denna stad.

Och dock vill det synas, som skulle just på denna sista punkt församlingens kraft i viss mån vara bruten. Det torde vara envar läsare av dessa rader bekant, att församlingen sedan tvenne århundraden varit stadd i en allt starkare minskning. De första orsakerna till detta voro svenska väldets fall och den svåra pesten år 1710. Därmed och av andra orsaker började församlingens liv alltmer förflyta i skuggan. En stark övergång till tyska församlingar inträdde. Så framför allt under förra århundradet. I närvarande

stund utgör estniseringen en alltmer hotande fara.

I församlingsboken finnes i dag inemot 500 personer inskrivna. Halvtannat hundratal av dessa har emellertid endera helt försvunnit ur församlingens synkrets eller ej på årtal erlagt någon församlings-skatt. Om utvecklingen fortgår efter denna linje kommer vår församling efter ett århundrade eller förr att vara ett minne blott.

Nu finnes emellertid här i Reval, så vitt undertecknad genom efterforskningar kunnat finna, inemot 200 personer, som antingen äro svensktalande eller i varje fall ännu ej helt förlorat kontakten med svenskt språk och svensk historia, men som ej tillhöra vår församling.

Det är till dessa undertecknad nu riktar en varm vädjan att låta tillfälliga åsikter och vanor fara för att på nytt eller nu för första gången träda in i församlingen och dess liv. Alla av svensk tunga och svenska fäder, evad förbindelserna gå tillbaka till Sverige, Finland eller Aiboland, behövas för att vår församling åter skall växa stor och stark.

I Reval behövs en svensk församling. Det är mycket, som trots nödläget eller just på grund av detta, vittnar därom. Och behovet kan i framtiden bliva än större. I våra dagar förändras tiderna snabbt. Just du, som läser dessa rader, är kallad att hjälpa till. Kommer den dag, då St. Mikaelsskyrkans port för alltid

stänges efter den sista gudstjänsten, så skall ansvar även om de genom sin försumlighet för mast skyldiga då redan äro borta, likväl ej kunna förnekas. Man kommer i den stunden att frågande vända sig till dem, som i denna tid kunde men icke ville.

Till personer, vilkas adresser varit mig kända, utgår i dessa dagar från pastorskansliet en skriftlig inbjudan till medlemskap i församlingen. Detta upprop gäller även dem, men framför allt de, som jag ej på det sättet kan nå. Och jag beder envar som läser detta, församlingsbo eller ej, att befordra kännedomen om det samma till även icke läsare av "Kustbon."

Upplysningsvis vill jag meddela, att medlemskap i annan församling, inländsk eller utländsk, ej utgör hinder för tillhörande jämväl av den svenska. Medlemskap vinnes genom företeende av intyg om konfirmation.

Pastorskansliets adress är efter den 10. juni Koidula t. nr. 1 (= f. d. Stiftsstrasse, vid Kathrinenthal). Tel. 24—44.

Reval den 31. maj 1926.

Erik Petzäll,

den tjugufjärde av St. Mikaelssamlingens lutherska kyrkoherdar.

Vormsöflyktingar i Stockholm 1861 och 1862.

Av Stig Bendixon.

II.

Svenska regeringen beslöt sig verkligen för att fästa Petersburgs-

regeringens uppmärksamhet på rättskränkningarna. Till något resultat lände väl detta steg endast i så måtto, att från Ryssland ingick ett meddelande, att de fem flyktingarna skulle vara fria från straff för den förseelse mot rysk lag, som de begått, då de utan pass begivit sig till utlandet, varför de nu i lugn och ro kunde återvända till sina gårdar, där varken godsherrn eller någon annan skulle komma att antasta dem. De fem deputerade ansågo sig i alla fall tills vidare böra vara nöjda med denna förklaring och återvände så i början på november till sin ö.

Under den vintern fingo verkliga Vormsöbönderna leva i lugn. Men följande vår spred sig plötsligt underrättelsen, att en militärstyrka skulle komma till ön. Man kände på sig, vad detta betydde. Petersburgsregeringen var väl skäligen likgiltig beträffande kampen mellan Magnushofsherrn och hans bönder, men på den tiden styrdes Estland icke så mycket av de maktägande i den ryska huvudstaden som av landets eget, tyska ridderskap, och i denna korporation kunde en man som Stackelberg alltid räkna på vänner i Vik; behövde han militär mot sina "upproriska" underhavande, var det bara att rekvirera sådan, ty hans vän och bundsförvant, godssegaren von Rosen på Nuckö, som var s. k. hakedomare för området i fråga, gav alltid gärna det erforderliga godkännandet.

Mycket tydde ju på, att det nu var fråga om några nya straffåtgärder, särskilt mot de fem klagomännen, och fyra av dessa beslöto därför, för att undgå faran, att återigen begiva sig över havet — den mera ålderstigne Lindström föredrog denna gång att stanna kvar. Väl ankomna till Stockholm beslöto de sig dock efter ett par verkor att göra en rekongnoseringsfärd till hemlandet, framför allt för att efterhöra sina hustrurs och barns öden. Denna färd verkställdes i slutet av maj. De mottogos där hemma genast av dystra underrättelser: militär hade förlagts runt omkring i byarna, och stor fara syntes hota flyktigarna, om det bleve bekant att de återkommit; i det hela utövades nu ett svårt skräckvälde, i det man drev männen och, där männen flytt till skogarna, kvinnor och barn

till herregodset, där de tvingades till hårt arbete och om nätterna inlästes i uthusen, för att de icke skulle kunna fly. Adam Jerikas och Anders Winqvist lyckades emellertid få tag på sina hustrur och sina barn, med vilka de tidigt följande morgon i största hast åter inskeppade sig. Solros hörde de däremot ej mer av, antagligen hade de maktägande lagt vantarna på honom.

Seglatsen tillbaka till Sverige blev ett mödosamt äventyr. Även Adam Jerikas' yngre broder och dennes hustru hade följt med, så att i segelbåten voro sammanlagt 10 personer. I den hast varmed man måste begiva sig i väg, hade det icke blivit tid att medtaga nödiga kläder; matförrådet var mycket litet, och det allra värsta var, att man saknade dricksvatten. Färden över Östersjön tog tre dygn och som intet annat fanns att förtära än salt strömming, blev törsten mycket svår, särskilt för de små barnen, som drucko havsvatten och blevo sjuka. I Stockholm mottogos de åter av sin vän och beskyddare Sohlman, som försåg dem med det nödvändigaste. Genom en vädjan i Aftonbladet för den 2 juni sökte han förmå någon eller några jordegare att upplåta jord åt flyktingarna.

Huruvida dessa till slut för alltid stannat i Sverige, har undertecknad icke haft tillfälle att ta reda på. På Vormsö är det väl utan tvivel bekant, om någon av dem återkommit till fäderneön. Kanske kan någon därifrån skriva slutet på denna lilla berättelse, som ju icke varit något annat än ett anspråklöst sammanplockande av spridda notiser ur gamla tidningar.

Estlands godsägare vädja till N. F. De godsägare i Estland, vilkas egendomar exproprierats, ha inlämnat till Folkförbundet en hemställan om undersökning av de estländska agrarförhållandena samt en begäran att internationella domstolen i Haag måtte avge utlåtande om rättmätigheten av fullständig expropriation av lantgods.

Minister Piip har besökt Riga. Utrikesministern Piip har besökt Riga för att med utrikesminister Ulmanis främst diskutera frågorna om ett gemensamt svar på Sovjetrysslands förslag

om en garantipakt samt om en tullunifiering.

De finländska kadetterna besöka Reval. Reval, 29 maj. Kryssarna Turunmaa och Karjala, vilka medförde officerare och kadetter från Finlands kadettskola, anlände kl. 10, 30. Gästerna hälsades i hamnen välkomna av chefen för de estländska militärläroverken, generalstabsöversten Rink. Ett hederskompani av estländska kadetter skyldrade härvid gevär. På gästernas vägnar svarade major Nurmio, framhållande de kulturella och släktskaps- samt vapenbröd-raskapsband, som förena finska stammar. Han uttalade förhoppningen att besöket måtte bidra till ömsesidig förståelse och till ökad samhörighetskänsla. Kadetterna härbergerades i militärläroverkets byggnad och besågo på eftermiddagen staden. På söndagen ägde en stor sportfest rum samt på aftonen bal. På måndagen besiktigades flottan, varpå färden till Narva anträdde.

Militärrevolt har åter utbrutit i Portugal. Lissabon, 28 maj. En militär rörelse har utbrutit i norr och söder. Till densamma ha anslutit sig två divisioner. Regeringen är viss om att kunna behärska situationen.

St. Mikaelsskyrkan.

1. Sönd. eft. Tref.

Högmässa kl. 11.

Kyrkostämma kl. 12,30.

Födda: Sven Heinrich Richard Thomsson, Reval, d. 9. april. Greta Linnéa Bertholm, St. Rågö, d. 13. april.

Vigde: August Adamsson Gutman, La. Rågö, och Pauline Hamberg, Nuckö, den 11. maj i Reval.

Döde: Flickan Maria Johannesd. Nordman, St. Rågö, d. 17. april i ålder av 12 år 1 mån. 10 dagar. Bonden Johannes Thomsson Dampman, St. Rågö, d. 1. maj i en ålder av 76 år 6 mån. 17 d. Maria Elisabeth Kremm, f. Holmberg, Reval, d. 18. maj i en ålder av 70 år 7 mån. 8 dagar. Barnet Osvald Andreasson Berggren, La. Rågö, d. 19. maj i en ålder av 2 år 1 mån. 21 d. Mania Elisabeth Fredriksd. Berg, Reval, d. 24 maj i en ålder av 82 år 5 mån. 3 dagar.

Reval d. 31. 5. 1926.

Erik Petzäll.

AKTIEBOLAGET P. A. NORRDELL

RIKSTELEFONER
≡ 205 OCH 969 ≡
LINKÖPING

A. ÖSTERBERGS Eftr.

9 Östra Storgatan 9, JÖNKÖPING
Platsens absolut förmästa konditori
REKOMMENDERAS! Tel. 131 & 18 25

TURISTHOTELLET SKÄRALID.

Besök Skånes mest natursköna trakt, det botaniskt och geologiskt intressanta Skärälid med Odensjön i närheten. Skärälid utgör en av den veckra Söderårens märkligaste platser. Turisthotellet, invid Skärälids station å Klippan — Eslövs järnväg, erbjuder förstklassig inackordering, gott bord, propra rum, god regim, ferm. betjäning och facila priser. Postadress: 1 SKÄRALID Tel. 1 Ljungbyhed.

Café BELVEDÈRE

Trädgårdsföreningen, Linköping Konditori & Fritidsverring Bästa utsiktspunkt över Staden med omnejd.

THORSVIKS

TOALETTPAPPER

NORRAHAMMAR

Centralrestauranten LANDSKRONA
Rekommenderas

TURISTGÅRDEN HVEN rekommenderas.

Ombergs Turisthotell

ALVA STRA

Förstklassigt — God mat. Trevliga rum. Pension 6—9 kronor.

Landskrona Stads Ångbåtar.

LANDSKRONA—KÖPENHAMN.
Ång. "Landskrona" uppehåller daglig passage-rare o. godstrafik m. Köpenhamn. Under månaderna Juni, Juli och Augusti anlöper, under sönd- och helgdagar, ön Hven på väg till och från Köpenhamn.
Ombord å ångaren finnes fullständig restauration. Telefon i Köpenhamn 5695.
LANDSKRONA—HVEN.
Ångarna "Bore" och "Ran" trafikera, dagligen ön Hven. Enda reguljära förbindelse. Å Hven här-liga strandbad o. vackra scenerier. Hamnkont. tel. i Landskrona 311,253.

PARK HOTELL

LINKÖPING
Centralt läge. 2 min. fr. stationen.
Ljusa, trevliga rum. Humana priser
Tel. 108 o. 192.
A. ZANDERHOLM

Besök Jönköping

HOTELL GÄSTIS SUNNE

Innehavare Fru Maria Rosén
Rum från 3 kr. till högre priser
Dubbelrum 5—6 kr.
Lunch 2.— Middag 3, Supé 2.50 Öl.

Restauranterna
MALTA, KVARNEN och VIKINGEN
Hälsingborg
Rekommenderas!

AKTIEBOLAGET PRIORVERKEN

Norrköping
Telegramadr: PRIORVERKEN
Byggnadssmiden & Träskruv.

HOTELL BRAHE

Tel. 4 GRÄNNA Tel. 4
Uppehållsort för genomresande bilister
Goda rum. Gott bord. Moderata priser

RES

till Gripsholm
med Ångfartyget Mariefred
torsdagar och söndagar
från Munckbron kl. 10 f. m.

OLSSON & MFLINS SKOFABRIK.

ÖREBRO Rekommenderar sina tillverkningar av
Södermalmsallén finare
52—54 randsydda Skodon
Telefon 1762 Slitstark vara — Goda passformer

ENGELTOFTA PENSIONAT OCH VILÖHEM

öppnas den 1 maj.

Med sitt vackra läge å Norrlandet, parkanläggningar och havsbad en idealisk plats för vila och rekreation.

Ljusa och komfortabla rum med balkonger. Rymliga salonger och sällskapsrum. Tennisplan. Gott bord. Moderata priser.

Beställ rum i tid. Prisuppgifter och närmare upplysningar beredvilligt på begäran. *Begär prospekt.* Fröken HILMA JOHANSSON, Gefle, Rt. 3822.

STORA HOTELLET, Linköping.

Innehavare: Fru JENNY KLINGBOM.
Post-telegram- & telefonadress: Stora Hotellet, Linköping. Intern. hotellcode. 38 rum med 50 bäddar. PRISER: Enkelrum från 5.— kr. Dubbelrum fr. 10.— kr. Lunch fr. 2.50 kr. Middag fr. 3.— kr. Supé fr 3.— kr. Sprit — Vin — Öl.

Husshällsskolan MARGARETA

NORRKÖPING
REKOMMENDERAS

STADSHOTELLET I STRÄNGNÄS

REKOMMENDERAS

≡ FULLSTÄNDIG SPRITSERVERING ≡

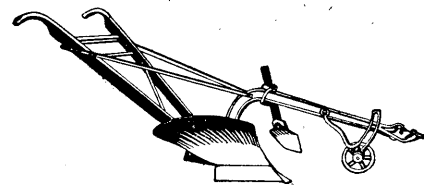
Lerviks Pensionat

Tel. 125, 2 sign. GÄVLE. Tel. 125, 2 sign.
Gott bord. Humana priser.
Helpensionärer emottagas.

Stora trevliga rum. Stor park och sjöområde.
Somarmånaderna dagligt konsertmusik. Bil och motorbåt till gästernas förfogande.

MURÉNSKA BADHUSET GEFLE

Servertar alla slags varma och kalla bad, till moderata priser i eleganta och förstklassiga lokaler.



Svenskar i Balticum
köp vid behov

LANTBRUKSREDSKAP

från

NORRAHAMMARS BRUK

Norrahammar, Sverige.

Representanter:

A/G. Osta, Reval,

Ökonomische Gesellschaft Lettischer Landwirte, Riga.

Stadshotellet

Vänersborg

30 st. propra resanderum med telefon. Populär uppehållsort för bilister.

Sommarrestauranten Strömsborg Vänersborg

Stadens förtjusande sommarrestaurant vid Göta kanal. Musik dagligen. Fullständiga Spriträttigheter.

TYNÄS

RESTAURANT

är en angenäm tillflyktsort för turister. Ett förtjusande härligt läge i skärgården. Utmärkta lokaler för större och mindre sällskaper.

Middagar och suppéer till billiga priser. Kågelbannorna är ett angenämt tidsfördriv.

Öppet året om. Sommartid dagliga turer med ångaren Hammarö.

Obs.! Den nya, fina bilvägen. Obs.!

Vördsamt

Tel. 202 FRU LINA LINDBERG

STADSHOTELLET

GOTT BORD
FÖRSTKLASSIGA RUM

Spångberget Sommarrestaurang

Tel. Namnanrop: Stadshotellet
Tel. 86 Spångbergets Sommarrestaurang

Båda under samma regim
fullständig servering

Molkoms Hotell

Rekommenderas
Ljusa och Trevliga rum.

Aug. Löfgrens

Frukt-, Grönsaks- & Blomsteraffär
rekommenderas. Blommor & Kransar
Guldmedalj 1901 GÄFLE Telefon 123

Gustaf Sjöbergs

Konditori, Norra Rådmanngatan 10
Rekommenderas

Större och mindre
Skogsparker på rot
såväl som
sågtimmer

köpes kontant av Säfveåns A. B.
Göteborg

Våra Brödtillverkningar

äro välkända, goda och billiga
G. A. ULANDERS BAGERI
UP-SALA Telefon 1343

För bilister och turister är
Kungsbacka Stadshotell
den populäraste anstalten, 40 minuters bilresa från
Göteborg. God och välagad mat.
BILLIGA PRISER
Middag 3 rätter 2.25

Järnvägsrestauranten, Malmö

i nya hemtrevliga lokaler med ingång
från Skeppsbron
Fullständig restaurantrörelse.
Smörgåsbuffé - Konditoriafdelning

TRELLEBORGS BRYGGERI A.-B.: s
välkända tillverkningar

av
Vatten- och Läsdkrycker
Tel. 78. rekommenderas Tel. 78.

STADSHOTELLET Västerås

rekommenderar sina nyreparerade Resanderum,
Matsalar, Kaféer, Klubbрум and Festväning
Vördsamt C. SJÖBERG.

Olof Almér

Tel. 531 Kristianstad Tel. 163
Välsorterat Fin- o. Grovbageri

DRICK HAKONBOLAGETS LUXUSKAFFÉ!**Trafikaktiebolaget MÄLAREN-HJÄLMAREN**

TELEFONER: för passageraretrafiken 56-28, Norr 12-57, för godstrafiken Norr 12-99

Reguljära linjer: Stockholm — Köping — Kungsör — Arboga — Örebro
Stockholm — Strängnäs — Västerås — Enköping
Stockholm — Drottningholm — Sigtuna — Skokloster
Stockholm — äarna Ekerö, Björko, Adelsö och Svartsjölandet.

ANGÄENDE AVGÅNGSTIDERNÄ: SE DAGSPRESSEN

Rekommenderar sina förstklassiga färdiga HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI.
Uniforms- och Sportatiklar för segling, ritt, automobilsport etc. etc.

MILITAR EKIPERINGS A.-B. (MEA)
Hamngatan 3 A STOCKHOLM Norrmalmstorg

Svenska Bomullsflaggor

till utlandet direkt från fabriken, inom
Sverige genom handlande i branschen.

Gefle Manufaktur A.-B., STRÖMSBRO

AKTIEBOLAGET J. E. ARNDT

HÜDIKSVALL

Angbåtsexpedition, Befraktnings-, Skeppsmä-
leri och Speditionsaffär. Lager av Kol och
Byggnadsmaterialer.

Rikstelef.: 245, 287, 325. Telegrafadr.: Arndtbolage

GÖTEBORG

K Ö P

OLOF ASKLUNDS

BRÖD.

Det är bäst.

Använd alltid Svenska Lås
och Skruvar från A.-B. Pri-
orverken, Norrköping.

Bland rostat kaffe intager
SVEABLÄNDNING

främsta platsen. Partiförsäljare:
ENGWALL HELLBERG Aktiebolag. Gefle.

EGONLINEN

uppehåller regelbunden trafik Göte-
borg med alla mellanliggande svenska
hamnar till

**Karlskrona—Danzig—Libau—
Riga—Reval—Hälsingfors.**

TURISTHOTELLET LEKSÄND

Vackraste utsikt över från trädgårds- och takte-
rasserna. Gott kök. Hemtrevl. rum. Garaget
Lämpl. utgångspunkt för utflykter på och run-
Siljan. Tel. Namnansöp. Ny Regim.
Vördsamt Sven. E. Bäcklund.

Malte Svannbecks BLOMSTERHANDEL

Fyristorget 10, UPPSALA.
Begravningskransar.

Daglig tillförsel av friska BLOMMOR.
Telefon 103.

**HOTELL
EXCELSIOR**

Birgerjarlsgatan 35, Stockholm

(K. F. U. Ms hus)

Rikstelefon o. te'gramadress: EXCELSIOR
Stockholmstelefon 98 27.

RYLANDER & RUDOLPHS

FABRIKS A.-B.

Henriksdal, Sverige

Tel.-adr. „Rudolps“, Rt. 5440 & 14440

Tillverka telefonkol och dynamoborstar, lämp-
liga för alla i marknaden förekommande
apparater och maskiner. — Begär offert!

Falkenberg

Använd

Extra vetemjölet

„ÖRNNEN“

Den, som är förständig att ej låta sig dråas
av allt utländskt köper alltid svenska varor. En
gamml välkänd firma lämnar alltid köparen
bästa garanti att vid inköp erhålla största valuta
för sina penningar.

Våra tillverkninöar:

SALUBRIN

SPRITÄTTIKA

AROMA ÄTTIKSPRIT

Eau de Cologne:

Extrait Double CARITA

Extrait Quadruple DELILA

Härvatten: Lotion GAMBO

Lavendelvatten: Extrait Triple GARITA äro
var i sitt slag marknadens yppersta och därtill
billigaste fabrikater. Därför garanterar

A.-B. P. HÅKANSSON, ESLÖV.

INGEN VET VAR

haren har sin gång,
men en var vet, att

PIX-PASTILLER

finnas överallt. Säljes i askar å 25 och 50 öre.
Emsamtillverkare:

PIX Aktiebolag, Gävle

Hj. Söderlings Bageri

Eskilstuna

Specialité: Sundhetsbrödstill-
verkningar.

STUREHOF

Adelgatan 13, Malmö. Telef. 12 53.

1:sta klass Restaurant.

Billigaste och bästa fruktoststäl.e.
Middagar från 1—6. 3 rätter kr. 2.—
Populära soupéer från 6—11 e. m,
Vältagad husmanskost.

DANNEMORA Cirkulärsågar, Ramsåglad,
Timmer- och Fällningsågar, Maskinhyvelstäl
och Maskinknivar vinna tack vare Dannemora-
ställets förtjänstfulla egenskaper och det om-
sorgsfulla arbetet rykte över hela världen
Kort leversanstid. Infordra offert.

Glimo-Österby Bruks A.-B., Österbybruk

Arvid Nordell

Juvelerare

Hospitalsgatan 12 NORRKÖPING Tel. 5246
Matsilver, Ringar, Guld- & Silvervaror. Present-
kort och Hedersgåvor.

Order till landsorten expedieras omgående.

De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningslokal
Tel. 771-03 Grevturegatan 13 (Hörnbutiken)
NORR 19203

Specialaffär för Spetsar och Broderier. — Rikt
urval av Väststenspatsar. Motiv och Kragar.
Beställningar å linneutstyrlar. Order till lands-
orten expedieras omgående.